

**UCHWAŁA NR LXIV/526/2024
RADY GMINY ŚWIĄTKI**

z dnia 28 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2023 rok oraz potrzeby związane z realizacją zadania na 2024 rok”

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 roku poz. 40, 572, 1463, 1688) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 roku poz. 1426, 1429) Rada Gminy Świątki uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2023 rok oraz potrzeby związane z realizacją zadania na 2024 rok”, stanowiące załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Świątki

Franciszek Plotnikowski

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr LXIV/526/2024
Rady Gminy Świątki
z dnia 28.03.2024 r.

SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY ZA 2023 ROK
ORAZ
POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA 2024 ROK

Świątki, dn. 28 marca 2024 roku

Spis treści

I. Wprowadzenie	3
II. System opieki nad dzieckiem – zadania gminy.	4
III. Wspieranie rodziny – interdyscyplinarność działań	5
IV. Organizacja pracy asystenta rodziny	6
V. Rekomendacje w 2024 roku	12

I. Wprowadzenie

Preambuła Ustawy

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności.

Dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.”

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426, 1429.). Ustawodawca w powyższym akcie prawnym określił m. in. nowe zadania dla poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego, w tym gminnego.

Art. 179 ust. 1 ustawy określa, iż w terminie do dnia 31 marca każdego roku Wójt składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, uchwała Gminny Program Wspierania Rodziny. Ustawa nakłada obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej na jednostki samorządu terytorialnego.

Priorytetem uchwalonego w naszej gminie programu jest dążenie do tego, aby każde dziecko mogło rozwijać się w rodzinie naturalnej, a jeżeli trafi do pieczy zastępczej, podejmuje się wszelkie działania, aby jak najszybciej powróciło do biologicznych rodziców. Nie ulega bowiem wątpliwości, że środowisko rodzinne nawet niezupełnie wydolne i borykające się z różnorodnymi problemami, jest dla dziecka środowiskiem naturalnym i najlepszym. Przerwanie więzi dziecka z rodzicami biologicznymi jest zawsze wydarzeniem traumatycznym, pozostawiającym w psychice dziecka trwałe ślady.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach od 2012 roku jest instytucją odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu wspierania rodziny oraz kreowanie lokalnej polityki społecznej, a także rozwój systemu pomocy dla rodziny, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich na terenie gminy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach realizuje zadania w zakresie wspierania rodziny, kierując się dobrem dziecka, dobrem rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przy współdziałaniu instytucji i organizacji, pracujących z dziećmi i rodzicami.

Wskazane zadania realizowane są w oparciu o założenia programowe i ustawowe zawarte w szczególności w poniższych dokumentach:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- uchwała Nr XLI/345/2022 Rady Gminy Świątki z dnia 31 marca 2022 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Świątki na lata 2022-2024;
- uchwała Nr XVIII/158/2016 Rady Gminy Świątki z dnia 16 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Świątki na lata 2016 – 2026”;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- ustawa z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci;
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

II. System opieki nad dzieckiem – zadania gminy.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminę zadania, mające na celu stworzenie i realizowanie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie, do których w szczególności należy:

- opracowanie i realizacja 3-letnich Gminnych Programów Wspierania Rodziny;
- tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności, wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci:
 - współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej;
 - prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka zamieszkałego na terenie gminy, z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
 - sporządzanie sprawozdań z zakresu wspierania rodziny;
 - realizację zadań wynikających z programów z zakresu wspierania rodziny.

Ustawa ta nałożyła na Gminę obowiązek zatrudnienia asystenta rodziny, w przypadku zaistnienia trudności w rodzinie.

Uchwałą Nr XLI/345/2022 Rady Gminy Świątki z dnia 31 marca 2022 r. przyjęto do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Świątki na lata 2022 -2024. Koordynatorem programu jest Gminny

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach. Gminy są między innymi zobowiązane do prowadzenia własnej polityki rodzinnej, z uwzględnieniem specyfiki problemów społecznych oraz posiadanych zasobów.

III. Wspieranie rodziny – interdyscyplinarność działań

Wobec rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach podejmował działania, których celem było zapewnienie wsparcia i pomocy, szczególnie poprzez:

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny;
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomoc w integracji rodziny;
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążenie do reintegracji rodziny.

Asystent rodziny w swoich działaniach na rzecz rodzin współpracował z pracownikami socjalnymi, pracownikami szkół i przedszkoli, poradni Psychologicznych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, dzielnicowymi, kuratorami.

Wspieranie rodziny, jako zespół planowanych działań, mających na celu przywrócenie rodzinie funkcji opiekuńczo-rodzicielskich, prowadzone może być w formie:

- pracy z rodziną m. in. poprzez konsultacje, poradnictwo specjalistyczne, terapię, mediację, usługi dla rodzin z dziećmi, pomoc prawną, przydzielenie asystenta rodziny;
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka poprzez placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające i może odbywać się przy aktywnym udziale lokalnych instytucji, organizacji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny.

Pomoc rodzinie ma charakter czasowy, a działania na jej rzecz prowadzone są za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Obszar pracy na rzecz rodziny oparty jest na zasadzie interdyscyplinarności oraz partnerstwa wielosektorowego. Praca z rodziną prowadzona jest również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

W rodzinie, w której doszło do kryzysu, w efekcie którego nastąpiło umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, prowadzone są działania o charakterze interdyscyplinarnej, wszechstronnej pomocy i intensywnej pracy z rodziną w celu przezwyciężania trudności i możliwości powrotu dziecka do rodziny.

IV. Organizacja pracy asystenta rodziny

Zawód asystenta rodziny został wprowadzony ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, której cechami charakterystycznymi są kompleksowe działania podejmowane wobec rodziny i polegające przede wszystkim na towarzyszeniu rodzinie, z zachowaniem profesjonalnych relacji, w pokonywaniu trudności, poprawie funkcjonowania i zmianie niekorzystnych dla rodziny sytuacji kryzysowych. Profesjonalna asysta rodzinna to aktywne wspieranie rodziny wychowującej dzieci, w której występują problemy trudne do samodzielnego pokonania przez jej członków. Celem głównym pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę takiego poziomu stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie, który pozwala jej, o ile to możliwe, na samodzielne funkcjonowanie i wychowywanie dzieci.

Asystent rodziny pełni funkcję pomocnika, mediatora i doradcy, towarzyszy, wspiera oraz aktywizuje rodzinę. Podejmuje również działania zmierzające do poprawy wzajemnych relacji wewnątrz rodziny, motywuje do dokonywania pozytywnych zmian, m. in. w kwestii poczucia własnej sprawczości, modeluje prawidłowe zachowania, wzmacnia pozytywne poczynione już zmiany. Towarzyszy rodzinie w poszukiwaniach rozwiązań w trudnych sytuacjach życiowych z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Asystent przyjmuje rolę „przyjaciela specjalnego” i przewodnika w rozwoju, którego celem jest przywrócenie stabilnej sytuacji rodzinnej.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) pomoc w poprawie sytuacji bytowej oraz w uzyskaniu samodzielności materialnej:
 - udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
 - udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
 - wspieranie aktywności społecznej rodzin;
 - motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
 - udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
 - 2) wsparcie specjalistyczne:
 - udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
 - udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
 - motywowanie do udziału w zajęciach dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
 - udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
 - prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- ☰🕒 czynności administracyjne:
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną; opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną;
 - dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku,

- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
 - sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 4) współpraca z innymi podmiotami:
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
 - współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym lub grupą roboczą/ diagnostyczno-pomocową Zespołu Interdyscyplinarnego, o których mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.
- 5) czynności interwencyjne:
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, poszerzając zakres odbiorców usług asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem:

- 1) kobiet w okresie ciąży i porodu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, posiadające dokument potwierdzający ciążę, do tej grupy zaliczono:
 - każdą kobietę w ciąży i jej rodzinę (pomoc w zakresie informacji i poradnictwa na temat rozwiązań wspierających rodzinę), w których przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko, oznacza to ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu;
 - kobiety, które otrzymały informację o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu, kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych;
 - kobiety, które po porodzie nie zabiorą do domu dziecka z powodu: poronienia, urodzenia dziecka martwego, urodzenia dziecka niezdolnego do życia, urodzenia dziecka obciążonego wadami wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami;
- 2) rodzin z dzieckiem posiadającym zaświadczenie, potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, wydane przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego;
- 3) rodzin z trudnościami w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej (standardowe zadania asystenta rodziny realizowane w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny);
- 4) rodzin z trudnościami w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o lekkim, umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności określonym w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz dzieckiem i młodzieżą posiadającą odpowiednio opinię o

potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, o których mowa w przepisach ustawy o systemie oświaty.

Dziecko z zaburzeniami w rozwoju posiada specjalne potrzeby w zakresie pielęgnacji, opieki i wychowania. Dlatego też uznano, że kobiety w ciąży powikłanej i rodzice dzieci przewlekłe chorych, i nie w pełni sprawnych, potrzebują szczególnego wsparcia w przygotowaniu się do tak trudnego rodzicielstwa lub specjalnego wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Celem oddziaływań asystenta rodziny w ramach realizacji ustawy i programu „Za życiem” jest lepsze funkcjonowanie kobiet w ciąży, w szczególności ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem poprzez koordynację poradnictwa w zakresie pielęgnacji, opieki i wychowania dziecka z niepełnosprawnością oraz kwestii prawnych czy pomocy psychologicznej, rehabilitacji społecznej i zawodowej, a także świadczeń opieki zdrowotnej. Ponadto działania koordynujące wobec rodziny oczekującej dziecka, które może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu.

Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, asystent rodziny zajmuje się wyłącznie pomocą rodzinie i pracą z rodziną. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba podejmowanych przez niego działań pomocowych ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo–wychowawczych.

Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Praca ta powinna być skupiona nad kształtowaniem motywacji rodziny do podjęcia działań skierowanych na zmianę. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny znajdującej się w kryzysie, poprzez między innymi:

1. Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych:
 - poprawa wzajemnej komunikacji w relacjach rodzic dziecko (rozmowy o prawidłowym komunikowaniu się, wyrażaniu uczuć i wzajemnych potrzeb),
 - trening psychoedukacyjny (radzenie sobie ze stresem, zniechęceniem, lękiem, bezsilnością i własnymi emocjami),
 - trening asertywności i budowania poczucia własnej wartości (zachowania asertywne w sytuacji prezentowania własnej opinii oraz reakcji na krytykę i atak),
 - praca nad usprawnieniem porozumiewania się w drodze dialogu, którego efektem będzie nabycie prawidłowych nawyków w zakresie mówienia i słuchania (rozmowy edukacyjne dot. używania

odpowiedniego słownictwa adekwatnego do wieku i sytuacji),

- wsparcie psychologiczne dla rodziców i dzieci (informowanie o możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy psychologicznej oferowanej przez psychologa w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świątkach).
2. Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi:
- działania na rzecz reintegracji rodziny (edukacja w zakresie wspólnego spędzania czasu przez rodziny, wspólnego uczestnictwa w świętach rodzinnych);
 - poprawa relacji rodzic dziecko (nauczanie o rolach w rodzinie co należy do roli matki, ojca, dziecka itp., rodzaje postaw rodzicielskich i konsekwencje ich stosowania ujawniające się w zachowaniu dziecka);
 - podtrzymanie i zacieśnienie więzów rodzinnych (utrzymywanie kontaktu z bliższą i dalszą rodziną, wspólne spędzanie czasu – gry i zabawy, spacerowanie itp.);
 - wdrażanie metod nagradzania i karania (bez stosowania przemocy);
 - motywowanie do aktywnego uczestniczenia w życiu szkolnym dziecka, utrzymywaniu systemowego kontaktu ze szkołą dziecka;
 - kontakt z kuratorem, pedagogiem, wychowawcą klasy, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, lekarzem, policją.
3. Motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych:
- diagnoza predyspozycji zawodowych;
 - umożliwianie rozwoju w sferze zawodowej poprzez możliwość uczestnictwa w różnego rodzaju szkoleniach, kursach, (np. warsztaty w obszarze aktywnego poszukiwania pracy, opracowanie dokumentów aplikacyjnych);
 - informowanie o odbywających się kursach zawodowych organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy;
 - motywowanie do utrzymania aktywnego kontaktu z PUP.
4. Udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej:
- informowanie o sposobach poszukiwania pracy;
 - nauka pisania CV, listu motywacyjnego, życiorysu;
 - zasady autoprezentacji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
 - motywowanie do utrzymywania pracy poprzez rozmowy wspierające.

Motywowanie do udziału w zajęciach dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych.

Praca asystenta rodziny odbywa się w miejscu zamieszkania rodzin i poza, przy aktywnym współdziałaniu i współpracy pracownika socjalnego z rejonu osoby objętej wsparciem asystenta.

Decyzję o przydziale asystenta rodziny do danej rodziny podejmuje Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Świątkach na podstawie wniosku pracownika socjalnego i jego analizy sytuacji danej rodziny.

W 2023 roku wspierającymi, motywującymi i pomocowymi działaniami asystenta rodziny objętych zostało 7 rodzin, w tym 17 dzieci. Działania te miały na celu:

- o eliminowanie zagrożenia zabezpieczenia dziecka z rodziny biologicznej i umieszczenia w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- o przeciwdziałanie niekorzystnym sytuacjom prowadzącym do dezorganizacji rodzin przez wczesne reagowanie i zapobieganie pogłębianiu się sytuacji kryzysowych, wspieranie rodziny przeżywającej trudności, przywrócenie rodzinie samodzielności w oparciu o jej wewnętrzne i zewnętrzne zasoby i wzięcie odpowiedzialności za własne życie, co umożliwi jej wychowywanie dzieci;
- o 2 rodziny zostały zobowiązane do współpracy z asystentem rodziny postanowieniem Sądu, jedna z nich ściśle współpracując ze służbami oraz prowadząc wzorowy styl życia, a także prawidłowo wypełniając funkcje rodzicielskie (zniwelowano dysfunkcje i przywrócono prawidłowe funkcje rodziny) w listopadzie 2023 roku odzyskała pełnię władzy rodzicielskiej, zniesiony został dozór kuratorski oraz współpraca z asystentem rodziny. Druga z rodzin ściśle współpracuje zarówno z kuratorem, jak i asystentem rodziny, w środowisku funkcjonuje prawidłowo, planowane jest wystosowanie wniosku do Sądu o przywrócenie władzy rodzicielskiej oraz zniesienie dozoru i asystentury;
- o 3 rodziny od wielu lat są wspomagane przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, są to bardzo trudne środowiska, gdzie współpraca z asystentem i pracownikami socjalnymi gwarantuje poprawne wypełnianie ról rodzicielskich, niestety bez tego wsparcia rodziny same nie wykazują chęci współpracy ani nie chcą zmieniać niczego w dotychczasowym życiu;
- o 1 rodzina po 2 latach wyętej pracy, po zrealizowaniu planu pomocy, powróciła do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie, wzorowo wypełnia funkcje rodzicielskie, a wszelkie dysfunkcje zostały zniwelowane.
- o 1 rodzina w której postanowieniem Sądu z powodu ciężkiej, nieuleczalnej choroby samotnie wychowującej dzieci matki, dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w związku z tym zakończono współpracę asystenta z rodziną.

We wszystkich rodzinach po zakończeniu współpracy prowadzono monitoring.

Rodziny przeżywały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i długotrwale, od wielu pokoleń pozostawały w systemie pomocy społecznej, borykały się z wieloma problemami, a splot niekorzystnych czynników bio-socjo-kulturowych negatywnie wpłynął na jakość rodzicielstwa. W konsekwencji dzieci, z powodu braku warunków do prawidłowego rozwoju, są „dziećmi gorszych szans”, bez perspektyw życiowych, zagrożonymi skierowaniem do pieczy zastępczej. Najczęściej występujące problemy, to problemy z prowadzeniem gospodarstwa domowego, bezrobocie, ubóstwo, nadużywanie alkoholu, przemoc, długotrwała choroba i niepełnosprawność. Były to rodziny niepełne, wielodzietne, nie

posiadające właściwego wsparcia w swoim środowisku rodzinnym, żyjące w związkach partnerskich, patchworkowe, Asystent udzielał wsparcia w poprawie sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, gospodarowaniu środkami finansowymi, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, problemów wychowawczych z dziećmi, prowadził indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci, motywował do poszukiwania i utrzymania zatrudnienia, udzielał wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez organizowanie im zajęć psychoedukacyjnych.

Dzięki współpracy z asystentem rodziny „drobnymi kroczkami” niwelowane są dysfunkcje w tych rodzinach. Najbardziej efektywne zmiany, to między innymi: podjęcie zatrudnienia, utrzymywanie abstynencji w rodzinach z problemem alkoholowym, remonty i odświeżanie mieszkań, poprawa relacji między członkami rodzin, poprawa stopni i zachowania w szkole, prawidłowe nawyki żywieniowe, prawidłowe gospodarowanie budżetem domowym, umiejętność planowania wydatków, zbudowanie prawidłowych więzi pomiędzy członkami rodziny, komunikacja bez krzyku i przemocy, utrzymywania czystości w domu, jak i higieny osobistej.

Nauka rodzicielstwa, czyli kształtowanie i rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców. Jednakże najważniejszym efektem jest ochrona dzieci przed zabezpieczeniem w pieczy zastępczej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach współfinansował pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rodzinach zastępczych oraz rodzinach zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego. Razem w pieczy zastępczej przebywa **13** dzieci.

Zgodnie z art. 191 ust 8 i 9 w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka, ponosi odpłatność za jego pobyt w pierwszym roku 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w drugim roku pobytu 30%, w trzecimi następnym 50%. Zgodnie z zapisami ustawy tut. Ośrodek pokrywał częściowe koszty pobytu dzieci w ww. formach opieki zastępczej w wysokości 10%, 30% lub 50% kosztu pobytu. Na ten cel wydatkowano kwotę **178762,41 zł**.

Rodziny, których dzieci postanowieniem Sądu zostały umieszczone w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a także rodziny, którym postanowieniem Sądu zostały ograniczone prawa rodzicielskie, natychmiast obejmowane są wzmożonymi działaniami pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świątkach w celu umożliwienia powrotu dzieci do środowiska lub niedopuszczenia do pozbawienia władzy rodzicielskiej w momencie ograniczonych już praw rodzicielskich.

W ramach gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną realizowano następujące zadania: udzielenie pomocy w formie zasiłków: stałych, okresowych, celowych, finansowanie dożywienia dzieci w szkole, dofinansowanie wypoczynku letniego, dofinansowanie do zakupów przyborów szkolnych, udzielanie pomocy rodzinom w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie, alkoholizmowi, poradnictwo socjalne i rodzinne, objęcie rodziny wsparciem asystenta rodziny.

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w miarę możliwości biorą udział w kampaniach,

konferencjach promujących wartość rodziny co pozwala im doskonalić umiejętności zawodowe w zakresie wspierania rodziny. W celu ograniczenia liczby dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub rodzinach zastępczych była potrzeba zatrudnienia asystenta rodziny, który w zakresie swoich czynności współpracował z rodzinami przeżywającymi trudności w opiece nad dziećmi i wychowywaniu dzieci, w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego wypełniania tych funkcji i powrotu dzieci już umieszczonych do rodziny. Środki na zatrudnienie asystenta pochodzą ze środków własnych Gminy. Asystent rodziny pracuje z rodzinami wieloprotymowymi. Wymaga to od niego szerokiej wiedzy i umiejętności niezbędnych do realizacji zadań oraz profesjonalizmu zachowań w trudnych okolicznościach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach w 2023 roku zatrudniał 1 asystenta rodziny na umowę o pracę w ramach zadaniowego czasu pracy, posiadającego odpowiednie wykształcenie i doświadczenie w realizacji zadań na podobnym stanowisku.

V. Rekomendacje w 2024 roku

Budowanie i realizowanie gminnego systemu wspierania rodzin wieloprotymowych jest zbiorem mechanizmów i oddziaływań na rzecz tych rodzin oraz wyznacza kierunki podejmowania inicjatyw i działań na rzecz wspierania rodzin.

W 2024 roku za kluczowe i ważne przyjęto:

- utrzymanie i rozwój gminnego systemu opieki nad dzieckiem;
- zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności wsparcia i pomocy specjalistycznej;
- pracę z rodzinami przeżywającymi trudności w celu poprawy ich kompetencji wychowawczych, aby ograniczyć liczbę dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej;
- zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie części kosztów związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej;
- prowadzenie poradnictwa dla rodzin w kryzysie i tworzenie systemu szybkiej interwencji;
- zabezpieczenie finansowe pracy asystentów rodziny oraz kosztów szkoleń asystentów;
- podejmowanie działań profilaktycznych zapobiegających niekorzystnym zjawiskom społecznym (profilaktyka);
- tworzenie dzieciom sprzyjających warunków do rozwijania zainteresowań;
- realizację działań mających na celu przywrócenie rodzinie samodzielności w oparciu o jej wewnętrzne i zewnętrzne zasoby;
- motywację i doping członków rodzin dysfunkcyjnych do podejmowania działań mających na celu poprawę ich trudnej sytuacji;
- monitorowanie postępów rodziny w realizacji wspólnie opracowanego planu pracy;
- tworzenie grup wsparcia, rodzin wspierających inne rodziny w sytuacjach trudnych do rozwiązania, realizację i intensyfikację działań profilaktycznych i metod pracy z rodziną, mających na celu utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku; prowadzenie różnorodnych

form środowiskowej pomocy rodzinom dysfunkcyjnym;

- o realizację i wzmocnienie działań asystentów rodziny poprzez prowadzenie systematycznej i bezpośredniej pracy z rodziną mającą trudności w prawidłowym funkcjonowaniu;
- o doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji, mających kontakt z dzieckiem i jego rodziną;

Dotychczasowe doświadczenia wykazały, że w gminie Świątki są rodziny potrzebujące ciągłego wsparcia, a praca asystenta rodziny z reguły przynosi oczekiwane efekty. Zdarzają się jednak rodziny niechętne do współpracy, gdzie wymagana jest interwencja Sądu Rodzinnego, który zobliuguje rodziny do współdziałania z odpowiednimi służbami, a także inne czynniki utrudniające asystę. Wsparcie i zaangażowanie pracowników w pomoc tym rodzinom, sprawia, że tylko w ekstremalnych, zasadnych wypadkach dzieci umieszczone są przez Sąd w pieczy zastępczej.

Gmina podejmuje także zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej. Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy domowej, działa Zespół Interdyscyplinarny powołany do udzielania pomocy zarówno osobom stosującym przemoc, jak i osobom doznającym przemocy.

Skuteczna pomoc dzieciom pozbawionym opieki oraz rodzinom nie radzącym sobie z wychowaniem dzieci wymaga współpracy wielu instytucji.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje ściśle z placówkami oświatowymi, które oferują dzieciom różnorodne zajęcia pozalekcyjne, służbą zdrowia, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariatem Policji, kuratorami sądowymi, PCPR, Poradnią Pedagogiczno-psychologiczną itp.

Wszystkie współpracujące jednostki starają się reagować w każdej sytuacji kryzysowej rodzin.

Najistotniejsze utrudnienia to:

- o brak mieszkań socjalnych,
- o brak mieszkań wspierających,
- o brak rodzin wspierających,
- o brak na terenie gminy świetlic socjoterapeutycznej, gdzie dzieci mogłyby niejednokrotnie w spokoju odrobić zadania szkolne, czy spędzić czas po zajęciach szkolnych i tym samym nabrać prawidłowych nawyków dotyczących zachowania i kultury, posiadamy natomiast świetlice wiejskie, które w pewnym zakresie zapewniają dzieciom opiekę i wsparcie.

Wskazane jest podejmowanie działań przede wszystkim profilaktycznych i wspomagających. W celu osiągnięcia zamierzonych efektów konieczne jest dalsze interdyscyplinarne współdziałanie wielu służb i organizacji działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pewne i kompleksowe wsparcie rodzin.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. **179 ust. 1.** ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - "W terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań."

Mając na względzie realizację zapisów ustawowych podjęcie stosownej uchwały jest zasadne.